

DET KONGELIGE ARBEIDS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 111

(2001-2002)

Om lov om endring av Lov 14.08.1918 nr
1 om forandring av rikets
inndelingsnavn (innføring av tospråklig
navn på Finnmark fylke, norsk og
samisk)

*Tilråding fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet av 5.
juli 2002, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Bonde-
vik II)*

1 Bakgrunn

Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger her frem forslag om å endre det offisielle navnet på Finnmark fylke til Finnmark eller Finnmarku. Dette vil innebære at fylkesnavnet blir tospråklig (norsk og samisk). Forslaget gjør det nødvendig med endring av Lov 14.08.1918 nr 1 om forandring av rikets inndelingsnavn (inndelingsnavneloven) § 2 nr 2 XIX og av Grunnloven § 58 tredje ledd om Stortingets fylkesvise mandatfordeling. I denne omgang er det kun aktuelt å foreslå endring av inndelingsnavneloven. Et høringsnotat om lovendringsforslaget var høsten 2001 ute til høring hos kommunene i Finnmark, Sametinget og andre berørte instanser. Departementets forslag til lovendring er basert på dette høringsnotatet og på de innkomne uttalelser fra høringsinstansene.

Initiativet i denne saken ble tatt av fylkesutvalget i Finnmark, som i møte 22-23.11.1993 (sak 131/93) vedtok å fremme søknad om å kunne bruke «Finnmark fylkeskommune - Finnmarkku fylkkagiella» som tospråklig benevnelse på fylkeskommunen. Etter henstilling fra det daværende Kommunal- og arbeidsdepartementet ble saken behandlet av Finnmark fylkesting på samlingen 31.05. - 03.06.1994 (sak 23/94). Fylkesutvalgets vedtak ble opprettholdt med 27 mot 5 stemmer.

Til grunn for vedtaket i fylkesutvalget heter det bl a:

«Finnmark fylkeskommune har samer som satsningsområde i perioden 1992-95. Hovedmålet i fylkesplanen er formulert slik: «en dynamisk samisk kulturutvikling med bærekraftige samiske samfunn». Strategier for å nå dette målet har følgende formulering: «å sikre grunnlaget for bevaring og utvikling av samisk identitet, språk, kultur og samfunnsniv i Finnmark».

Samelovens språkregler ble gjort gjeldende fra 01.01.1992. Finnmark fylkeskommune er også forpliktet av disse reglene. Fylkeskommunen har siden disse reglene begynte å gjelde satt i gang en rekke tiltak og prosjekter for å utvikle bruken av samisk språk i fylkeskommunen.

På bakgrunn av dette må det vurderes om det er behov for å profilere det samiske språket også i benevnelsen for Finnmark fylkeskommune. Fylkeskommunen er i gang med et skiltingsprogram på samisk. Av den grunn er det nødvendig å avklare den dobbeltspråklige navnebruken også ved at den samiske betegnelsen blir brukt på brevark med mer. En del av de fylkeskommunale institusjoner i forvaltningsområdet for samelovens språkregler har søkt om å få en dobbeltspråklig benevnelse på institusjonen. Dette gjelder følgende institusjoner: Tana helsesenter, Porsanger helsetun, Samisk ungdomshjem og tannklinikken i de fem kommunene i forvaltningsområdet...»

Ved en feil lå saken ubehandlet i departementene inntil fylkesrådmannen første gang etterlyste den ved brev 20.06.2000. I et foreløpig svar 07.07.2000 til Finnmark fylkeskommune beklaget Arbeids- og administrasjonsdepartementet dette. Samtidig uttalte departementet at en i utgangspunktet ikke hadde innvendinger til fylkestingets ønske om innføring av tospråklig navn på fylkeskommunen. Det ble pekt på at en slik endring og en tilsvarende endring av fylkesnavnet både synes naturlig og riktig på bakgrunn av samenes og det

Om lov om endring av Lov 14.08.1918 nr 1 om forandring av rikets inndelingsnavn (innføring av tospråklig navn på Finnmark fylke, norsk og samisk)

samiske språks stilling i Finnmark, og det forhold at flere kommuner i fylket allerede har fått godkjent tospråklige kommunenavn. I brevet het det avslutningsvis at departementet vil forberede de nødvendige lovendringer for å få dette til, og at et høringsnotat om dette ville bli sendt berørte instanser i forkant av dette.

2 Lovgrunnlag

2.1 Kommuneloven

Etter § 3 nr 3 i Lov 25.09.1992 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) skal endring i en kommunes navn avgjøres av Kongen. Før navnespørsmålet avgjøres skal uttalelse innhentes fra den eller de berørte kommuner.

I Ot prp nr 42 (1991-92) som lå til grunn for kommuneloven, heter det bl.a.:

«...Bestemmelsen innebærer ingen endring i gjeldende praksis om at det i alminnelighet søkes unngått å gi en kommune et dobbeltnavn, med mindre det gjelder kommuner med stor samisk befolkning. I de sistnevnte tilfelle vil det være kurant at kommunen får dobbeltnavn norsk/samisk...»

§ 3 nr 4 i samme lov bestemmer at fylkeskommunen skal ha samme navn som fylket. En endring av Finnmark fylkeskommunes navn forutsetter derfor at det administrative inndelingsnavnet for Finnmark fylke først blir endret.

2.2 Inndelingsnavneloven

Fylkenes navn er fastsatt i Lov 14.08.1918 nr 1 om forandring av rikets inndelingsnavn (inndelingsnavneloven) § 2 ved opplisting av de 19 fylkene fra I Østfold til XIX Finnmark. Endring av navnet på Finnmark fylke må derfor skje ved endring av § 2 nr 2 XIX i denne loven. Dersom loven endres får altså dette automatisk virkning for fylkeskommunens navn, jfr kommuneloven § 3 nr 4.

2.3 Grunnloven

Norske myndigheter er forpliktet til å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning skal kunne bevare og utvikle det samiske språk, kultur og samfunnsliv. Dette prinsipp ble i 1988 innarbeidet i Grunnloven § 110a.

Grunnloven § 58 tredje ledd fastsetter antall distriktsrepresentanter fra hvert fylke (valgdistrikt). Også denne bestemmelsen må endres fordi fylkenes navn er inntatt. Da det neppe vil kunne oppstå tvil om tolkingen av Grunnlovens innhold på dette punkt, er det ikke nødvendig å utsette en eventuell navneendring av fylkesnavnet i påvente av grunnlovsendringen. Endringen av Grunnloven kan derfor skje ved anledning i ettertid. Departementet vil ta initiativ til dette.

2.4 Sameloven

Etter § 1-1 i Lov 12.06.1987 nr 56 om sametinget og samiske rettsforhold (sameloven) skal forholdene legges til rette for at den samiske folkegruppen kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Lovens kapitel 3 har bestemmelser om samisk språk. Det er i § 3-1 definert et eget forvaltningsom-

råde for samisk språk som omfatter kommunene Karasjøk, Kautokeino, Nes-seby, Porsanger og Tana i Finnmark fylke og Kåfjord kommune i Troms fylke. Innenfor dette området er befolkningen sikret utvidet rett til bruk av samisk i forhold til offentlige organer. Generelt gjelder likevel at lover og forskrifter av særlig interesse for hele eller deler av den samiske befolkning skal oversettes til samisk. Kunngjøringer fra offentlige organ som særlig retter seg mot hele eller deler av den samiske befolkning i forvaltningsområdet, skal skje både på samisk og norsk (§ 3-2). Sameloven har ikke direkte betydning for spørsmålet om tospråklig navn på Finnmark, men lovens formålsbestemmelse og lovens ånd kan likevel generelt sies å gi støtte til en slik løsning. Det samme gjelder Norges internasjonale forpliktelser gjennom folkeretten.

2.5 Stedsnavneloven

I § 3 andre ledd i Lov 18.05.1990 nr 11 om stadnamn heter det:

«Samiske og finske stadnamn som blir nytta blant folk på staden, skal til vanleg brukast av det offentlege på kart, skilt, i register m.m., saman med eventuell norsk namneform.»

Om rekkefølgen for flerspråklige navn sies det i forskriften til loven § 3-2:

«På skilt eller kart og lignende, der det blir brukt meir enn eit namn, skal rekkefølgja til vanleg vere samisk, norsk, finsk. I forvaltningsområdet for samisk språk skal rekkefølgja til vanleg vere samisk, norsk, finsk.»

Stedsnavneloven innebærer ikke en generell plikt til bruk av samiske og finske stedsnavn, men er i samsvar med § 3 første ledd avgrenset til å gjelde for stedsnavn der skrivemåten er fastsatt etter denne loven. I § 1 første ledd er stedsnavn definert som "navn på geografiske punkt, liner og område som kan kartfestast." Navn på kommuner og fylker er ikke stedsnavn i vanlig forstand, men navn på territoriale enheter for offentlig administrasjon. Likevel dreier det seg om navn på geografiske områder som kan kartfestes, og faller som sådanne inn under definisjonen av stedsnavn i § 1. Dette innebærer at stedsnavneloven regulerer selve skrivemåten av navnet, men ikke spørsmålet om hvorvidt et fylke eller en kommune skal ha tospråklig navn. Som utgangspunkt får saksbehandlingsreglene i stedsnavneloven også anvendelse både for kommune- og fylkesnavn så langt den passer.

2.6 Internasjonale forpliktelser

Norges internasjonale forpliktelser på området følger særlig av FN konvensjonen av 1966 om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 som sikrer urfolk retten til å bruke sitt eget språk, ILO konvensjon nr 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater som inneholder regler til vern om urfolks språk, og artikkel 10 om forvaltningsmyndigheter og offentlige tjenester i Den europeiske pakt for regions- eller minoritetsspråk. Selv om heller ikke folkeretten kan sies å stille opp direkte forpliktelser om tospråklige administrative inndelingsnavn, vil nok en slik løsning for Finnmark fylke kunne sees på som en lojal oppfølging av våre internasjonale forpliktelser på dette området.

3 Kommuner med tospråklig navn

Regjeringen har ved kgl res (og med hjemmel i kommuneloven § 3 nr 3) fastsatt tospråklige navn på til nå fem kommuner. Av disse ligger fire i Finnmark fylke og én i Troms. Kommunene ligger alle innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, jfr sameloven 3-1.

Kommunene med tospråklig navn er:

- Gouvdayaidnu-Kautokeino (kgl res 03.07.1987)
- Unjárga-Nesseby (kgl res 26.04.1989)
- Kárášjohka-Karasjok (kgl res 29.01.1990)
- Deatnu-Tana (kgl res 29.05.1992)
- Gáivuotna-Kåfjord (kgl res 04.01.1994)

Til behandling i Kommunal- og regionaldepartementet foreligger søknad fra Porsanger kommune (den siste av kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk) om trespråklig navn på kommunen; altså norsk, samisk og kvensk/finsk. Kommunestyret har tilrådd at følgende kommunenavn blir fastsatt ved kgl res: Porsanger-Porsángu-Porsanki.

Regjeringens vedtak i sakene om tospråklige kommunenavn er basert på lokale initiativ fremmet gjennom nær enstemmige kommunestyrevedtak og bred tilslutning gjennom høringsprosessene. Regjeringen har lagt stor vekt på den betydning offisielle tospråklige navn på kommunene i dette område har for å fremme det samiske språk og bevare etnisk identitet.

Ved fastsettelsen av tospråklige kommunenavn er det etablert praksis for å sette det samiske navnet først, selv om navnene er likestilte. Det er også etablert en fast praksis for den samiske formen og den norske formen i kommunenavnet knyttes sammen til ett egennavn med bindestrek imellom, sml oppstillingen ovenfor. Et tospråklig kommunenavn innebærer derfor at kommunen fortsatt har ett egennavn, men nå bestående av en samiskspråklig del og en norskspråklig del.

Norsk språkråd og Samisk språkråd tok i et felles brev 12.09.1994 til orde mot denne praksis som stridende mot både samiske og norske språktradisjoner. Språkrådene foreslo i stedet en likestilling av de samiske og de norske navn som offisielle kommunenavn, f.eks Deatnu eller Tana.

I brev 15.10.1996 til de to språkrådene svarte det daværende Kommunal- og arbeidsdepartementet bl.a.:

«...Det er riktig at dobbeltnavnene ikke har tradisjon i norsk eller samisk språk. Imidlertid har man ved navneendringsvedtakene ikke ment å opprettholde tradisjoner, men derimot å skape nye, hvor det samiske språket kommer tydeligere fram enn det som har vært tilfelle tidligere. Ved å gi kommunene dobbeltnavn har man latt dette hensynet gå foran de språkfaglige innvendinger som språkrådene viser til... Departementet finner det ikke hensiktsmessig å ta navnevedtakene opp til fornyet vurdering...»

I et brev til Fylkesmannen i Finnmark samme dag har Kommunal- og arbeidsdepartementet gitt følgende veiledning om praktiseringen av dobbeltspråklige kommunenavn:

«...Ved endring av kommunens navn fra ettspråklig til norsk til tospråklig samisk-norsk har man ønsket å likestille samisk og norsk språk og kultur gjennom å synliggjøre begge språkene i kommunenavnet. Det ble forutsatt at bruk av tospråklige kommunenavn i forvaltningen vil ha signalverdi og informasjonseffekt og på sikt medvirke til likestilling av samisk og norsk språk. Det er de to språkene som er blitt likestilt i navnevedtaket. Kommunen har ett tospråklig navn, ikke to likestilte navn på forskjellige språk...

For å oppnå synliggjøring, er det riktig at det tospråklige navnet brukes mest mulig. Departementet mener derfor at fylkesmannen og de øvrige regionale og lokale, statlige etater bør være konsekvente i bruken av det tospråklige navnet når kommunen omtales, selv om etaten skriver på norsk. I muntlig sammenheng antar vi det vil falle de fleste mest naturlig å bruke den halvdelen av navnet som tilsvarer det språket man snakker.

Det tospråklige navnet, f.eks. Deatnu-Tana, er det offisielle kommunenavnet. Av dette følger at det tospråklige navnet bør brukes når offentlig forvaltning, herunder kommunal og fylkeskommunal forvaltning, omtaler kommunen ved navns nevning i adresser, lister, statistikker, på grenseskilt, brevhoder, overskrifter osv. Det bør også brukes i omtalen av de av kommunens egne organer og etater som bruker kommunens navn som en del av sitt navn.

I norskspråklig tekst er dette uproblematisk, men vi er klar over at noen vil synes det er problematisk å skrive »Deatnu-Tana gielda" fordi egennavnet Deatnu skal bøyes i genitiv og skrives Deanu foran gielda. Så langt vi kan se, hadde den beste språkfaglige løsningen vært at de aktuelle kommunene fikk to likestilte valgfrie navn. Når denne løsningen allikevel ikke ble valgt, var det fordi de mest tungtveiende hensyn talte for at en kommune bare skal ha ett offisielt navn. Det er ikke ønskelig at det skapes uklarhet med hensyn til kommuners identitet. To offisielle navn kan lett skape usikkerhet utad om hva kommunen egentlig heter og i mange sammenhenger usikkerhet med hensyn til hvilken kommune man har å gjøre med.

Vi har inntrykk av at det er ulike oppfatninger av hva som er «riktig» bruk av tospråklig kommunenavn. Det vil si i hvilke sammenhenger det offisielle navnet må brukes. På bakgrunn av at det synes umulig å finne en ideell løsning som tar hensyn til de språkfaglige problemene og at det finnes flere mulige løsninger, må det ut øves et visst skjønn når det gjelder den daglige bruken av navnet og i valg av praktiske løsninger. Vurderingen må legge vekt både på målet om synliggjøring av samisk språk og på kravet til entydig identifisering av kommunen. I praksis vil vurderingen også bli påvirket av lokal tradisjon og lokaloppfatning av hva som er ønskelig...»

4 Departementets høringsnotat og høringsinstansenes uttalelser

Arbeids- og administrasjonsdepartementet sendte 31.05.2001 ut et høringsnotat om saken med høringsfrist 01.09.2001. I notatet foreslo departementet å innføre dobbeltspråklig (norsk-samisk) navn på Finnmark fylke. Forslaget innebar en oppfølging av den navnepraksis som er konsekvent innarbeidet ved tildeling av dobbeltspråklige kommunenavn, dog med den forskjell at den norske delen av fylkesnavnet ble foreslått satt først slik som foreslått av Finnmark fylkesting.

Høringsnotatet ble forelagt for kommunene, fylkeskommunen og fylkesmannen i Finnmark fylke, for Sametinget, samtlige departementer, en rekke språkfaglige instanser, og for Statens kartverk, Telenor AS og Posten Norge BA.

Det foreligger uttalelser fra seks av fylkets 19 kommuner, herunder fra to av de seks kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Det foreligger også uttalelser fra Sametinget, fylkesmannen, fra navnekonsulenten for samiske og finske navn, navnekonsulenten for kvenske navn, Nordisk samisk institutt, Norsk språkråd og fra elleve av departementene.

Hovedinntrykket ved høringsrunden er bred støtte til forslaget om tospråklig fylkesnavn for Finnmark fylke. Kun en av høringsinstansene - Vardø kommune - går inn for at det norske navnet skal beholdes som eneste navn. To av kommunene - Vadsø og Sør-Varanger - sammen med navnekonsulenten for kvenske navn ved Høgskolen i Finnmark, mener fylkesnavnet i tillegg til norsk og samisk også bør inneholde den kvenske/finske navneformen. Med unntak av Nesseby kommune går ingen av de instanser som har uttalt seg imot den foreslåtte rekkefølgen mellom språkformene: norsk og samisk (evt norsk, samisk og kvensk/finsk). Men Kulturdepartementet og samtlige språkfaglige instanser går imot forslaget om et sammensatt enhetlig fylkesnavn, til forskjell fra et likestilt norsk og samisk navn som disse samstemmig tilrår.

Om et trespråklig fylkesnavn heter det følgende i uttalelsen fra Sør-Varanger formannskap 12.09.2001:

«Sør-Varanger formannskap tilrår at det innføres trespråklig navn på Finnmark fylke. Fylket benevnes i rekkefølgen norsk, samisk og finsk. Sør-Varanger formannskap viser til den betydning både samisk og finsk språk og historie har i Finnmark. Fylket har både et samisk og finsk særpreg hvor både historie, språk og kulturen er fremtredende i fylket.»

Om samme spørsmål er det bl.a. uttalt følgende fra navnekonsulenten for kvenske navn ved Høgskolen i Finnmark i brev 03.12.2001:

«...Finnmark har i flere hundre år vært et flerspråklig område, der bruk av to og tre språk har vært det normale, både individuelt og på lokalsamfunnsplanet. Etter fornorskingsperioden var kunnskapene i minoritetsspråk blant befolkninga svekket. Også i mange år etter at fornorskingspolitikken offisielt var avsluttet (ca 1940), var spesielt den

kvenske minoriteten «glemt», og i lang tid fantes det ikke minoritetspolitiske tiltak overfor kvenene, som kunne bidratt til å styrke utvikling av kvensk kultur og identitet. Når ikke Finnmark fylkeskommune tidlig på 1990-tallet foreslo tre parallelle navn på fylket, kan det bl.a. være et uttrykk for de ovennevnte forhold...

Først i 1999 fikk kvenene status som nasjonal minoritet i Norge, og siden 1. mars 1998 har kvensk hatt status som minoritetsspråk (jf. Norges ratifikasjoner av Europarådets rammekonvensjon om vern av nasjonale minoriteter og Den europeiske pakten om regions- eller minoritetsspråk). I og med at Norge i 1999 ratifiserte Europarådets rammekonvensjon om vern av nasjonale minoriteter, tok staten på seg et spesielt ansvar for å støtte tiltak med sikte på å ta vare på, styrke og videreutvikle kulturen til de nasjonale minoritetene og minoritetsspråka (St. meld. 15 (2000-2001). Å anerkjenne et fylkesnavn også på kvensk, vil derfor være i tråd med de mål og prinsipper som tilstrebes i Den europeiske pakten om regions- eller minoritetsspråk...»

Departementets forslag i høringsnotatet om ett sammensatt nytt fylkesnavn, i tråd med den faste praksis som er etablert ved dobbeltspråklige kommunenavn, er - som tidligere nevnt - samstemmig imøtegått av de språkfaglige instanser som har uttalt seg, i likhet med Kulturdepartementet.

Uttalelsen fra Norsk språkråd 24.08.2001 er representativ for dette syn. Det heter her:

«Norsk språkråd går i mot forslaget til vedtak om nytt navn på Finnmark fylke. Språkrådet har tidligere også stilt seg kritisk til den navnettingspraksisen som det daværende Kommunal- og arbeidsdepartementet innførte med de ovenfor nevnte vedtakene om toleddede kommunenavn. Begrunnelsen for vårt standpunkt både den gang og nå er kort oppsummert at slike navn bryter med viktige prinsipper for navngiving i så vel norsk som samisk, at de er helt uten tradisjon, og at de er vanskelige å bruke i praksis på begge språkene...

Vårt syn er altså at navnet Finnmark fylke ikke må endres, men fortsatt være offisiell norsk navneform. I tillegg bør det innføres en korrekt samisk navneform som likestilles med den norske. Hvis lovtekniske hensyn er til hinder for å ha to likestilte navn, er det de aktuelle lovparagrafene - i inndelingsnavneloven og eventuelt kommuneloven - som må forandres, ikke det nåværende navnet på fylket, som bare bør suppleres med en samisk form. For øvrig ser vi gjerne at departementet tar initiativ til å få omgjort de tidligere vedtakene om toleddede kommunenavn i tråd med det synet vi her har lagt fram.

Departementet begrunner prinsipalt sitt forslag om endring av fylkesnavnet med et ønske om å synliggjøre samisk. Norsk samepolitikk har bred oppslutning, og også Norsk språkråd støtter tiltak for å synliggjøre samisk. Men den synliggjøringen bør skje på andre måter og ikke slik at den bryter med både norsk og samisk språk- og navnetradisjon, hvis den skal bidra til å styrke og ikke svekke samisk språk i det lange løp. Dette dreier seg om å ha en forsvarlig navnepolitikk og -praksis.

Å innføre et offisielt toleddet navn som «Finnmark-Finnmárku» vil være på linje med å bestemme at landet heter «Norge-Noreg» - og ikke «Norge» på bokmål, «Noreg» på nynorsk, slik tilfellet er i dag. De samiske kommunenavnene i forvaltningsområdet for samisk språk er for øvrig godt synlige på veiskilt i de aktuelle kommunene, der de imidlertid nettopp ikke er ført opp i tråd med departementets vedtak, men

Om lov om endring av Lov 14.08.1918 nr 1 om forandring av rikets inndelingsnavn (innføring av tospråklig navn på Finnmark fylke, norsk og samisk)

med det fulle samiske navnet på øverste linje og det fulle norske navnet på neste, for eksempel slik:

«Deanu gielda / Tana kommune». De fungerer altså på tvers av - eller kanskje snarere på tross av - departementets vedtak.

Det er sterkt å beklage hvis Arbeids- og administrasjonsdepartementet, på samme måte som tidligere Kommunal- og arbeidsdepartementet, velger å se bort fra innvendingene fra sentrale høringsinstanser på såvel norsk som samisk side i denne saken.»

Dette spørsmålet er også grundig behandlet av Kaisa Rautio Helander i artikkelen «Samiske og norske kommunenavn - dobbeltnavn eller tospråklige navn?» Artikkelen er inntatt i boken «Namn i en förändelig värld» (Helsinki 2001).

5 Departementets endelige vurdering og forslag

Spørsmålet om endring av fylkesnavnet for Finnmark har vært oppe tidligere (1988-89). Bakgrunnen den gang var en henvendelse fra Kautokeino sameforening om å bytte fylkesnavn til *Sámifylka*, fordi man mente at bruken av «finn» for same var uheldig. Fylkesmannen i Finnmark sendte den gang saken på høring til kommunene i fylket. Så godt som alle avviste forslaget.

Finnmark fylkesting har i ettertid og med stort flertall gått inn for en endring til tospråklig fylkesnavn.

Ved kgl res har Regjeringen med hjemmel i kommuneloven § 3-3 til nå besluttet å gi fem av kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk dobbeltspråklige kommunenavn.

Norges internasjonale forpliktelser, Grunnloven § 110a, Stortingets vedtakelse av sameloven og opprettelse av Sametinget er alle signal om nasjonale myndigheters vilje til likestilling av samisk og norsk språk og bevaring av etnisk identitet. Departementet har derfor sett det som naturlig at samisk og norsk språk likestilles i den kommunale, fylkeskommunale og statlige forvaltning. Det kulturvern som ligger i bruk av samiske betegnelser er viktig når det gjelder å hevde samisk språk og bevare etnisk identitet. Tospråklige kommunenavn og fylkesnavn i områder der samisk språk og kultur står sterkt, vil være av betydning i denne sammenheng.

Finnmark fylke har samisk særpreg og samisk språk og kultur er fremtredende. Størstedelen av forvaltningsområdet for samisk språk hjemlet i same-loven ligger i Finnmark fylke. Forvaltningsområdet dekker fem av fylkets 19 kommuner.

Departementet er på denne bakgrunn kommet til at Finnmark bør gis tospråklig norsk og samisk fylkesnavn.

Enkelte av høringsinstansene har pekt på at fylkesnavnet - i tillegg til norsk og samisk - også bør få en kvensk/finsk form. Det er vist til kvenenes status som nasjonal minoritet i Norge, særlig lokalisert til Finnmark, og med eget minoritetsspråk. Det er pekt på at synliggjøring av kvensk kultur gjennom offentlig bruk av både stedsnavn og administrative navn vil være viktige bidrag til styrking av en positiv identitet for alle finnmarkinger som føler tilknytning til det kvenske. Departementet er enig i at det generelt er viktig å fremme bruken av kvenske/finske stedsnavn i offentlige sammenhenger, men finner ikke nå å ville fremme forslag om å innarbeide den kvenske navneformen i det offisielle fylkesnavnet. Noe slikt initiativ er heller ikke tatt de regionale myndigheters side. Så langt er heller ikke noen av kommunene i Finnmark gitt offisielt navn som inneholder den kvenske/finske navneformen.

Når det gjelder spørsmålet om dobbeltspråklig eller tospråklig fylkesnavn, har departementet i sitt endelige forslag lagt avgjørende vekt på de samstemmige innvendinger som i høringsrunden har kommet fra de språkfaglig hold. Dette innebærer at det nå fremmes forslag om tospråklig navn på Finnmark fylke; den norske navneformen og den samiske navneformen: Finnmark eller Finnmárku.

Navneformene er likestilte. I offisiell skriftlig og muntlig kommunikasjon skal den norske navneformen tas med der det norske språk brukes, mens den samiske navneformen skal tas med der det samiske språk brukes. Ved offentlig skilting, i logoer og på offentlige organers brevpapir mv, skal derimot begge navneformer brukes.

Fylkesnavn er egennavn. Begreper som fylke, fylkeskommune og lignende inngår ikke i selve navnet. Fylkesnavnet fastsettes derfor i kasusformen nominativ. Ved bruk av den samiske navneformen vil man således stå fritt til å benytte det kasus som etterfølgende ord krever.

I beslutningene om dobbeltspråklige kommunenavn er den samiske del av navnet plassert først. Det har ikke ligget noen prinsipiell vurdering til grunn for valget av rekkefølge. Den rekkefølge som er benyttet, gjenspeiler ingen prioritering mellom de enkelte delene av kommunenavnet. Hensikten med tospråklige kommunenavn har vært å likestille samisk og norsk i denne sammenheng. Når det gjelder rekkefølgen på den samiske og norske formen av fylkesnavnet, har fylkestinget gått inn for å plassere den norske formen først. Departementet er enig i at dette bør legges til grunn ved fastsettingen av fylkesnavnet. Forholdet mellom samisk og norsk språk og kultur er ikke så sterkt i favør av det samiske når en ser fylket under ett sammenliknet med situasjonen i forvaltningsområdet for samisk. Det fremstår derfor som naturlig å velge en annen løsning ved sammensetning av fylkesnavnet enn den etablerte praksis for fastsetting av kommunenavn innenfor forvaltningsområdet. Det er også grunn til å peke på rekkefølgen i det foreslåtte tospråklige fylkesnavnet nå fremstår som mindre vesentlig enn hva tilfellet er ved de etablerte enhetlige doble kommunenavn.

Regjeringen legger til grunn at en bør etablere mest mulig lik praksis når det gjelder etablering av de offisielle administrative inndelingsnavn på kommuner og fylker. Dersom Stortinget slutter seg til forslaget om det tospråklige fylkesnavn på Finnmark, vil Regjeringen derfor overveie å endre de dobbeltspråklige kommunenavn i samsvar med den løsning som velges for fylkene etter inndelingsnavneloven. I samsvar med kommunelovens bestemmelser vil de berørte kommunene få uttale seg om dette på forhånd.

Det bør overlates til Kongen å fastsette tidspunktet for ikrafttredelse av lovendringen.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovendringen vil ikke medføre nevneverdige kostnader eller administrativt merarbeid for forvaltningen eller for samfunnet ellers.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endring av Lov 14.08.1918 nr 1 om forandring av rikets inndelingsnavn (innføring av tospråklig navn på Finnmark fylke, norsk og samisk).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endring av Lov 14.08.1918 nr 1 om forandring av rikets inndelingsnavn (innføring av tospråklig navn på Finnmark fylke, norsk og samisk) i samsvar med et vedlagt forslag.

**Forslag til lov om endring av Lov
14.08.1918 nr 1 om forandring av
rikets inndelingsnavn (innføring av
tospråklig navn på Finnmark fylke,
norsk og samisk)**

I

I lov 14. august 1918 om forandring av rikets inndelingsnavn gjøres følgende endring:

§ 2 nr 2 XIX skal lyde:

Finnmark eller Finnmarku

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.